

Organizační struktury

Mgr. Markéta
Bočková

vymezení pojmu organizace

uspořádaný systém

- ✓ koordinace
  - lidí
  - činností
  - zdrojů
- ✓ dosažení společného cíle
-
- ✓ efektivita

Popis organizační struktury

ANDERSEN, J. A. **Organizational design: Two lessons to learn before reorganizing**. International Journal of Organization Theory and Behavior. Vol 5,2002.

Specializace

horizontální

- ▣ kolik různých pracovních úkolů, profesí a specializací ve společnosti existuje
- ▣

vertikální

- ▣ počet úrovní řízení ve společnosti
  - ▣ čím méně úrovní, tím větší rozsah kontroly manažera
- ▣

prostorová

- ▣ fyzické rozmístění společnosti, oddělení a zaměstnanců

Formalizace

míra standardizace úkolů

- ▣ kontrola nad jednotlivými úkoly
- ▣
- ▣ jak jsou činnosti zaměstnanců regulovány
  - ▣ pravidly
  - ▣ postupy
  - ▣

(de) Centralizace

Kde jsou činěna rozhodnutí?

Kdo má pravomoc k rozhodování?

maximální
centralizace

- rozhodnutí na nejvyšší úrovni

maximální
decentralizace

- rozhodují pracovníci na nejnižší úrovni

Reakce organizace na změny

Důvody organizační změny - PROČ?

vnější faktory

- legislativa
- technologie
- přání
zákazníka
- inovace
- globalizace
- ekologie

vnitřní faktory

- velikost
organizace
- strategie
- finanční
situace

DŮVODY ORGANIZAČNÍ ZMĚNY - JAK!

zeštíhlování

- obvykle se míní zužování struktury původního poslání společnosti,

zmenšování

- snižování rozsahu výkonu původního poslání, důsledkem je snížení počtu

vyčleňování

- outsourcing - důsledkem je zánik nebo sloučení některých částí

diverzifikace

- rozšiřuje strukturu poslání, důsledkem je vznik nových částí společnost a nových pracovních funkcí

reorganizace

- inovuje stávající organizační strukturu - vznik i zánik částí společnosti, relokace

vytváření týmů

- zaručuje zapojení všech členů společnosti, především z nižších stupňů struktury

decentralizace

- snižování počtu středního managementu

Outsourcing Integrace

- vyčlenění zdrojů
z organizace
- snížení počtu
realizovaných
činností
- organizace se stává
specializovanější
- přiřazení zdrojů k
organizaci
- navýšení počtu činností
- organizace komplexnější

Dopad změny organizační struktury

- ✓ do strategie společnosti
- ✓ v produkční oblasti změnou sortimentu nebo nutností inovace
- ✓ používaných technologií
- ✓ legislativního rámce
- ✓ struktury lidského faktoru
- ✓ organizační struktury

Podstata architektury struktur

organizační struktura – struktura řízení organizace

řídíme

- ✓ procesy – soubor činností – **primární – náročnější analyzovat**
- ✓ útvary – soubor pracovních míst, slouží pro naplňování cílů organizace

parametry

- ✓ dělby práce – jak přidělíme činnosti jednotlivým útvarům
- ✓ rozpětí řízení – kolik podřízených bude mít manažer
- ✓ dělby pravomocí – jak je distribuována pravomoc

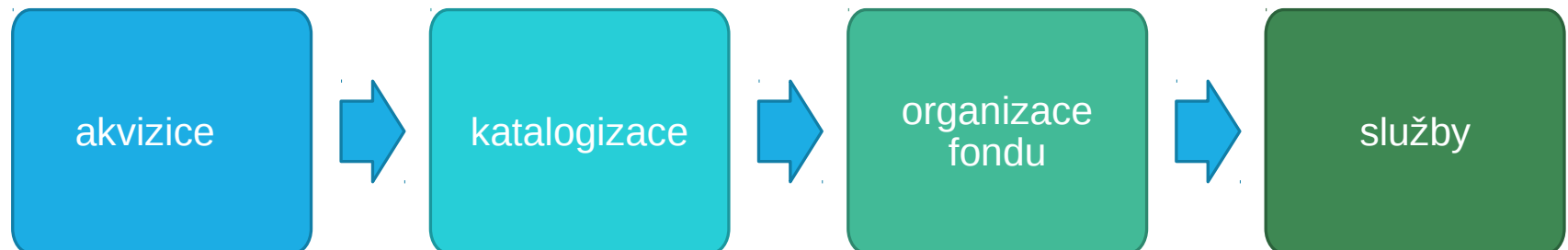
Tvorba organizační struktury

vybudujeme strukturu procesní

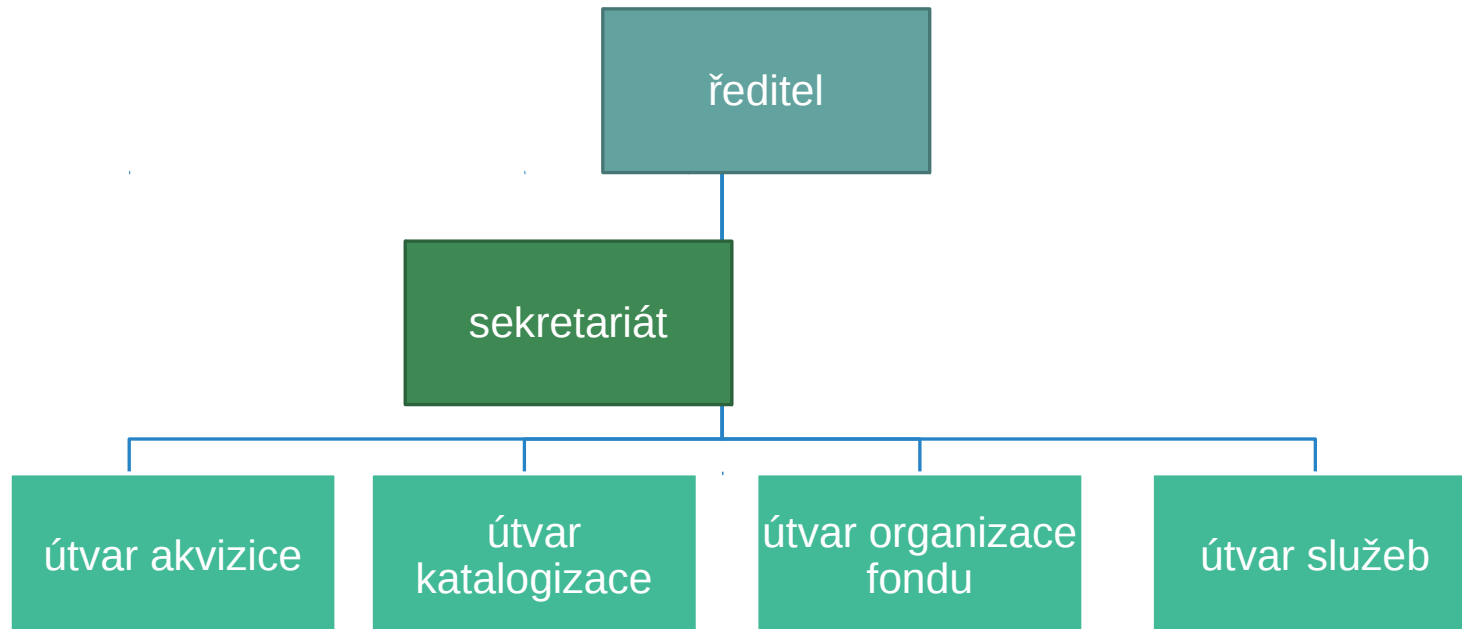
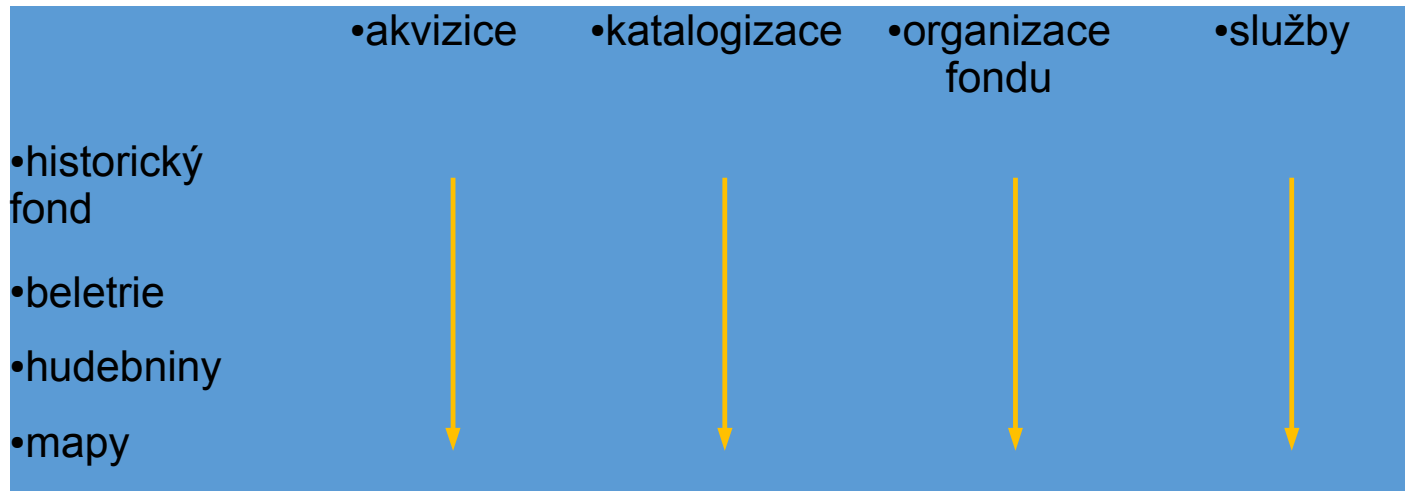
- ▣ a podle ní poté vytváříme útvary

př. knihovní systém

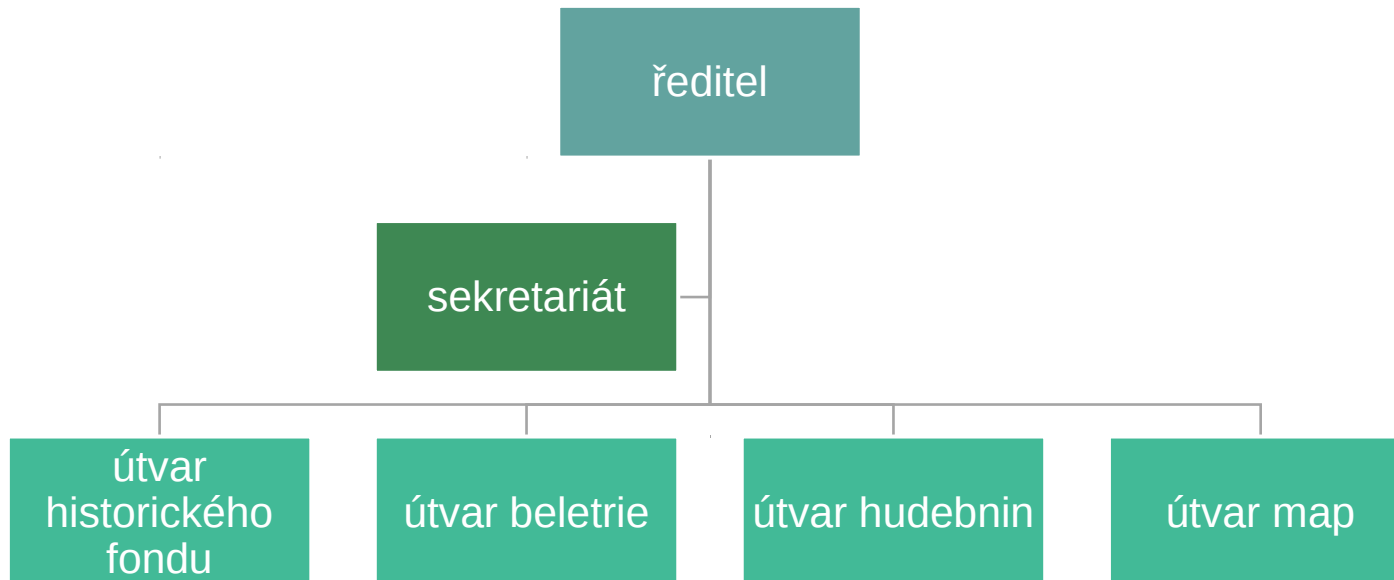
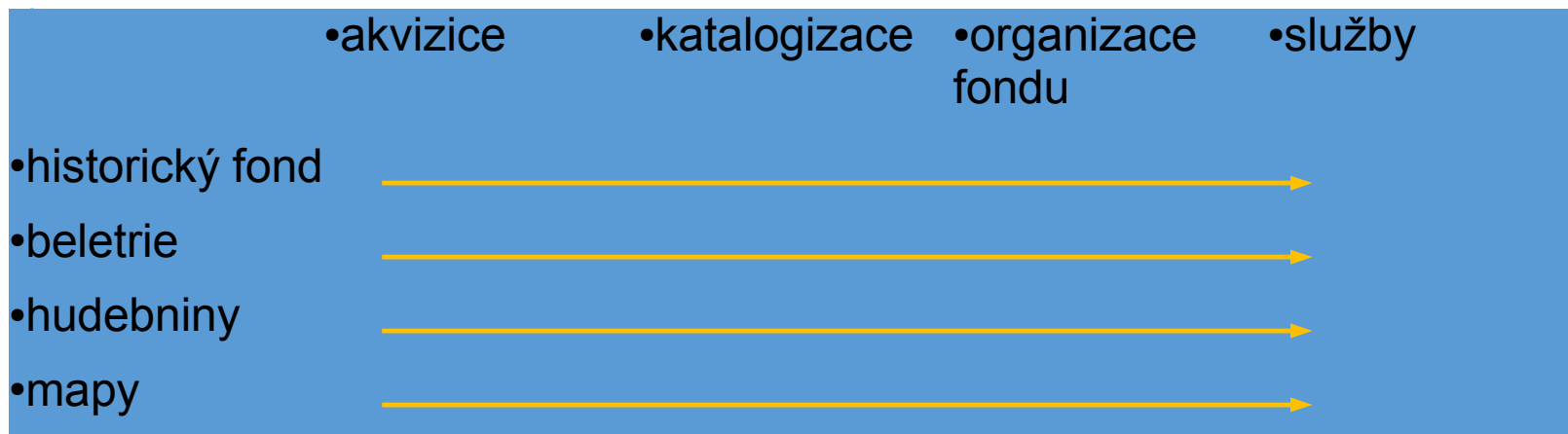
- ▣ statické prvky – knihovní fondy, zaměstnanci, zařízení, čtenáři
- ▣ dynamické prvky – akvizice, katalogizace, organizace knihovního fondu, služby

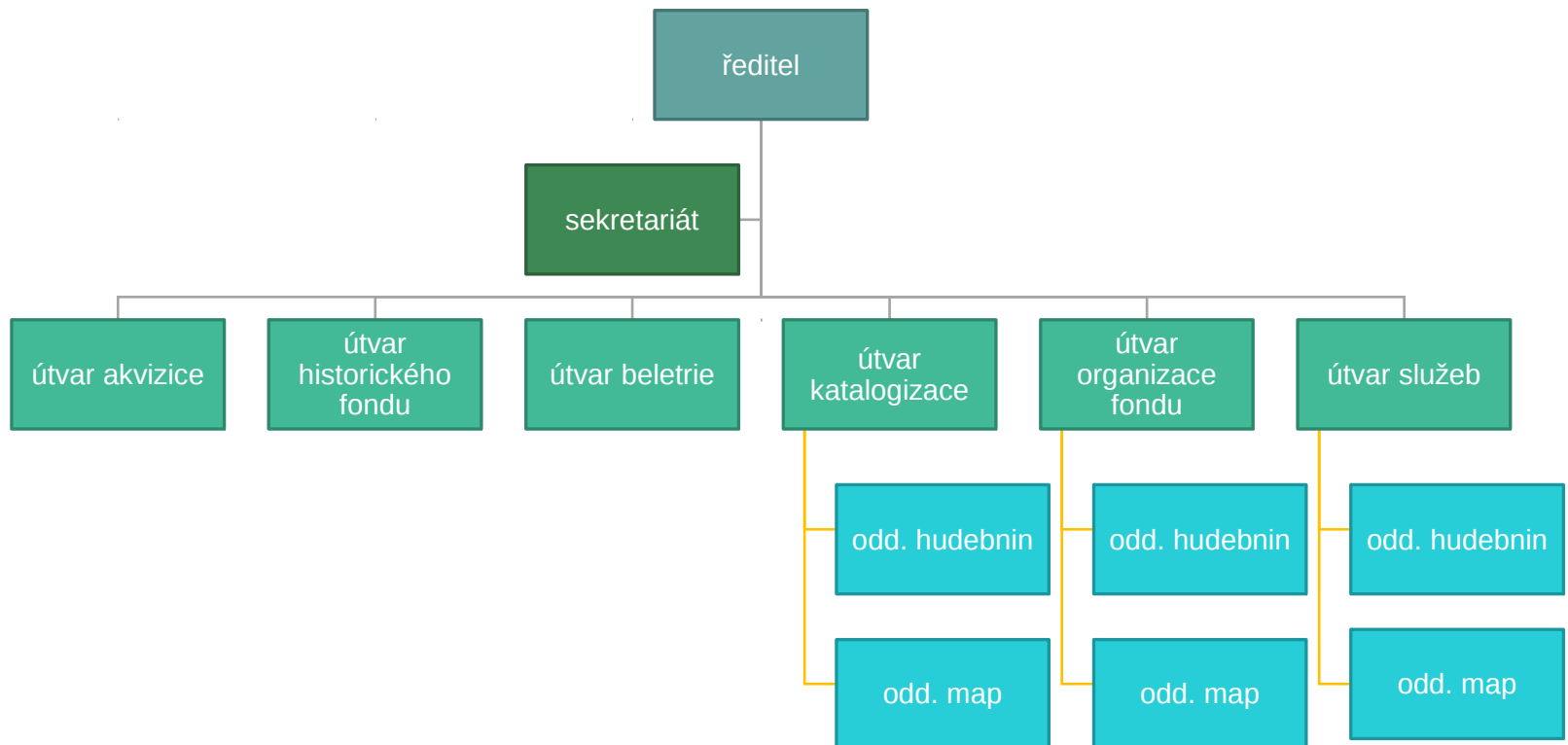
Funkční specializace

Předmětná specializace / funkční

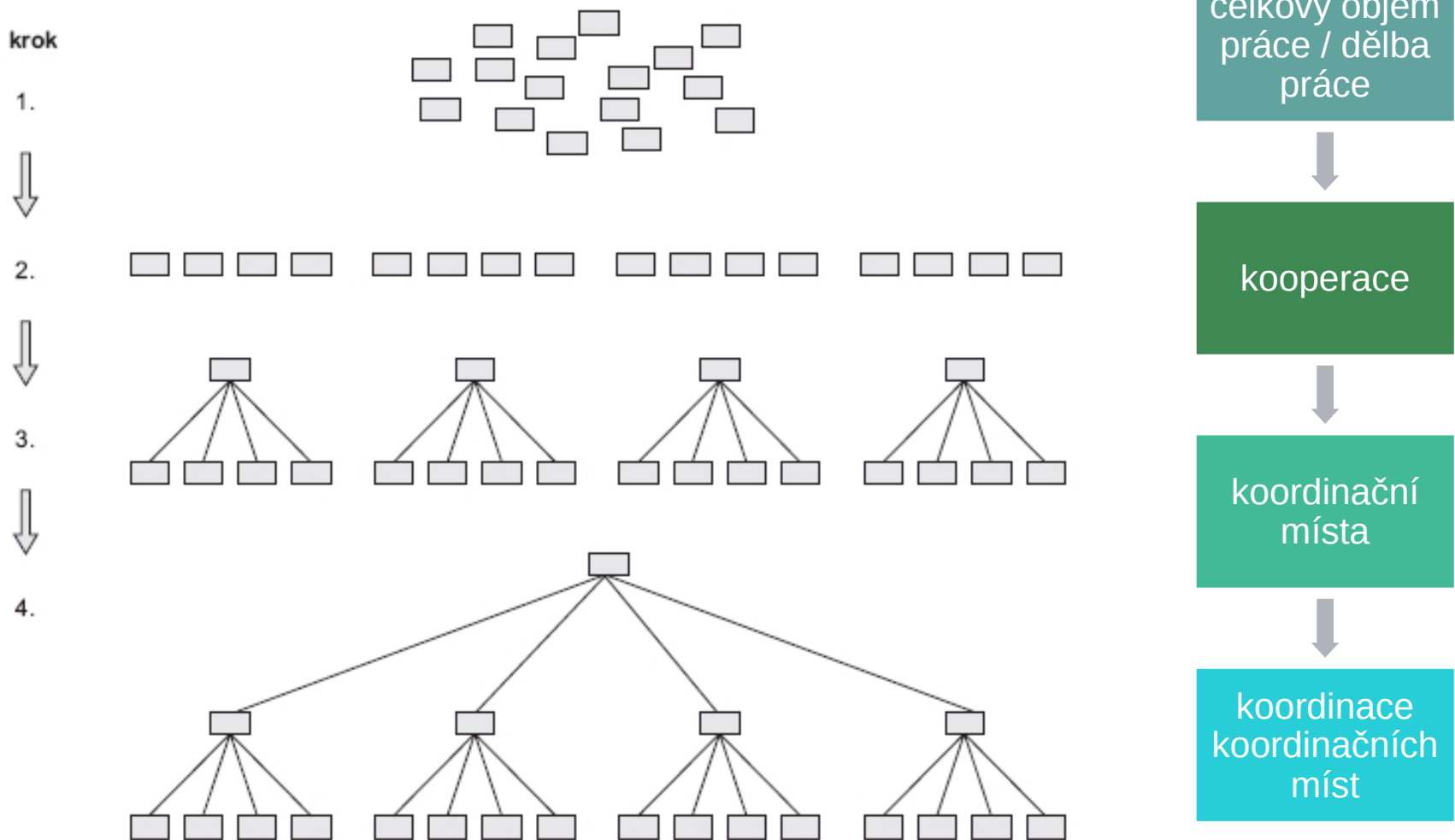

Kombinace funkční a předmětné specializace

Útvarová struktura

Stupeň / míra organizovanosti

míra organizovanosti – jak moc svobody má jednotlivec pro zvolení postupu práce a rozhodování
čím méně samostatnosti tím více centralizace a tím více organizovanost

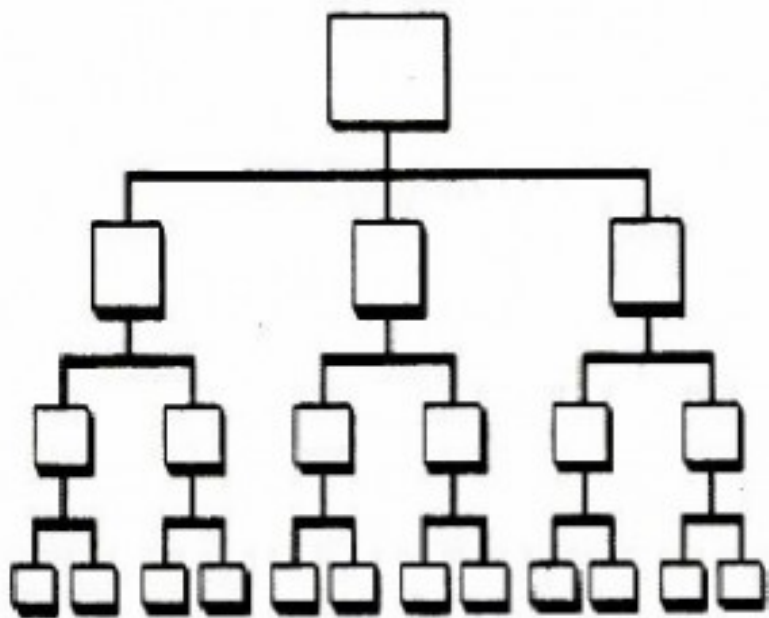

mnoho pravidel
podrobná pravidla
maximální
standardizace
riziko klíčování mezi
předpisy
těžkopádný systém
nemožnost pružně
reagovat na změny
náročný na vybudování

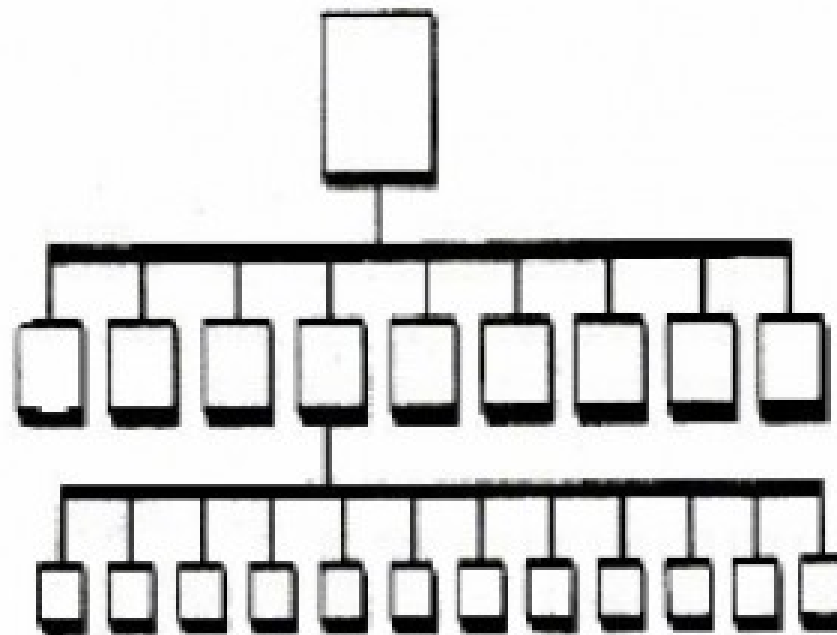
bez pravidel
opakované řešení
stejných problémů
zatížení operativou
přetížení
neříditelné

Útvarová struktura

vysoká

nízká

Maximální rozpětí řízení

rozpětí řízení / Kolik max. pracovníků může být podřízeno jednomu vedoucímu?

- podle jeho schopností
- různorodost činností
- podle toho co je to za lidi (samostatnost, znalosti)
- podle toho kolik času na to má
- komu manažer podléhá
- prostorové umístění

Základní principy tvorby

- ~ jasné rozdělení úkolů a následné přidělení jednotlivým pracovníkům;
- ~ správné delegování pravomoci na podřízené – manažer tak získává čas pro
- ~ plnění svých vlastních úkolů;
- ~ stanovení zástupců vedoucích každé linie – zástupce má být natolik zapracován, aby mohl kdykoliv převzít funkci;
- ~ efektivní kontrola;
- ~ dobrá organizace – základ pro spolupráci všech pracovníků v rámci dobrých mezilidských vztahů;
- ~ dodržování principu pružnosti – rychlé reakce na případné změny. Nepružné společnosti mající odpor ke změnám, případně společnosti mající příliš mnoho řídicích úrovní nemohou reagovat na ekonomické a sociální změny, technologický pokrok atd.

Před více než sto lety vznikla premisa, že existuje pouze jediná správná a neměnná organizační struktura. Zkušenosti i nové přístupy teorie managementu však prokázaly, že toto tvrzení není pravdivé, protože každá organizační struktura má své přednosti, nedostatky a je vhodná pro určité konkrétní použití.

Typy organizačních struktur

tradičně útvárové struktury

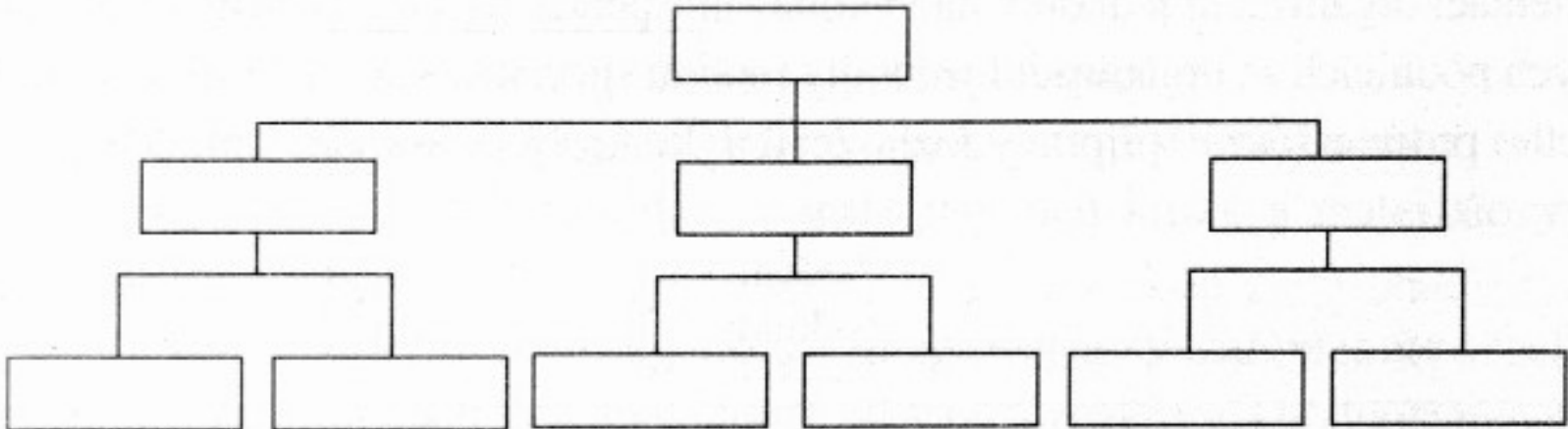
- liniové
- funkcionální
- liniově - štábní

cílově – programové

- projektové
- maticové

Liniová struktura

- ▣ hierarchie bez jakýchkoliv vertikálních vztahů
- ▣ vhodné pro velmi malé organizace
- ▣ považováno za překonané

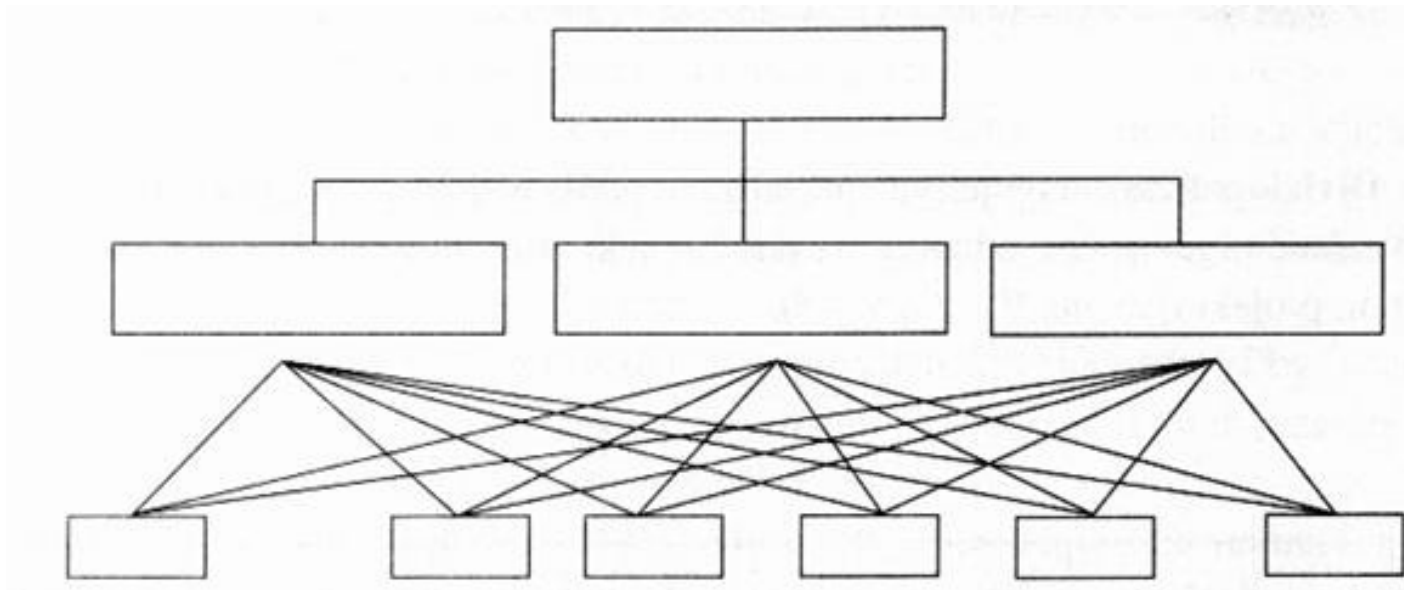

Funkcionální struktura

také víceliniová struktura

- ▣ dělba práce v řízení
- ▣ problém s vyjasněním kompetencí

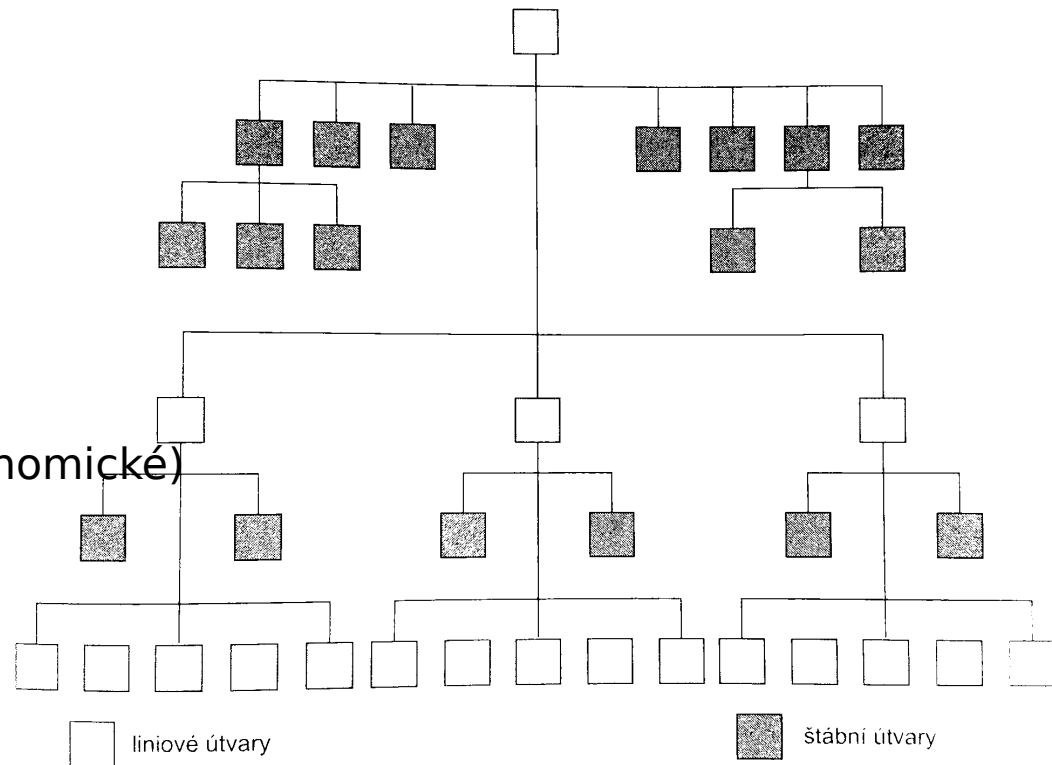

Liniově – štábní kultura / funkční

kombinace předchozích

štábní útvary:

- ▣ osobní (sekretariát)
- ▣ všeobecné (poradci)
- ▣ specializované (personální, ekonomické)

Liniově – štábní kultura / funkční

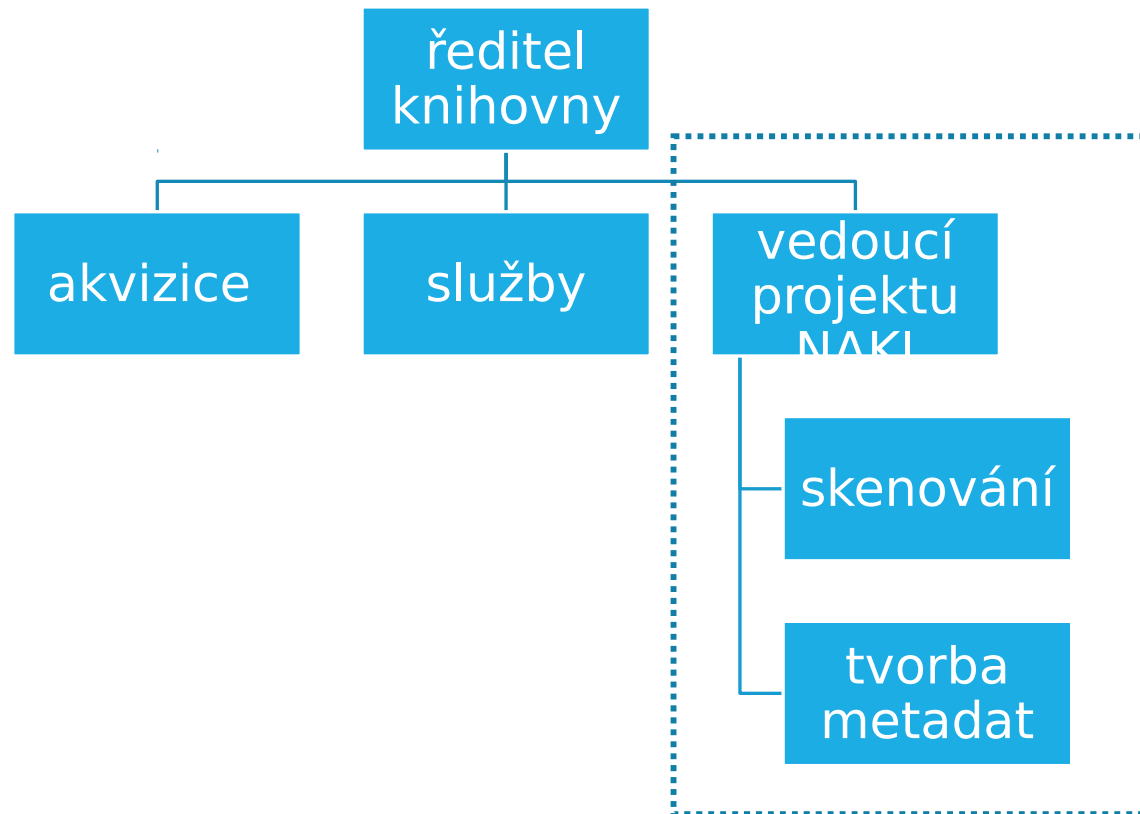

hierarchie
přehlednost
jasný vztah nadřízený /
podřízený
kontinuita
ověřené a logické vazby
jasné kontrolní
mechanismy
vztahy štábu a linie

bariéry pro horizontální
tok informací
pomalé reakce na
změny
nevhodná pro řízení
projektu
těžká koordinace
pracovníků z různých
útvárů
nepřátelské vztahy mezi
útvary

Projektová struktura

ve struktuře liniově / štábní zasazeny projekty

Projektová struktura / programová

heterogenní tým
podřízený jednomu
vedoucímu

vhodné pro organizace
s projekty

zaměření pouze na
projekt

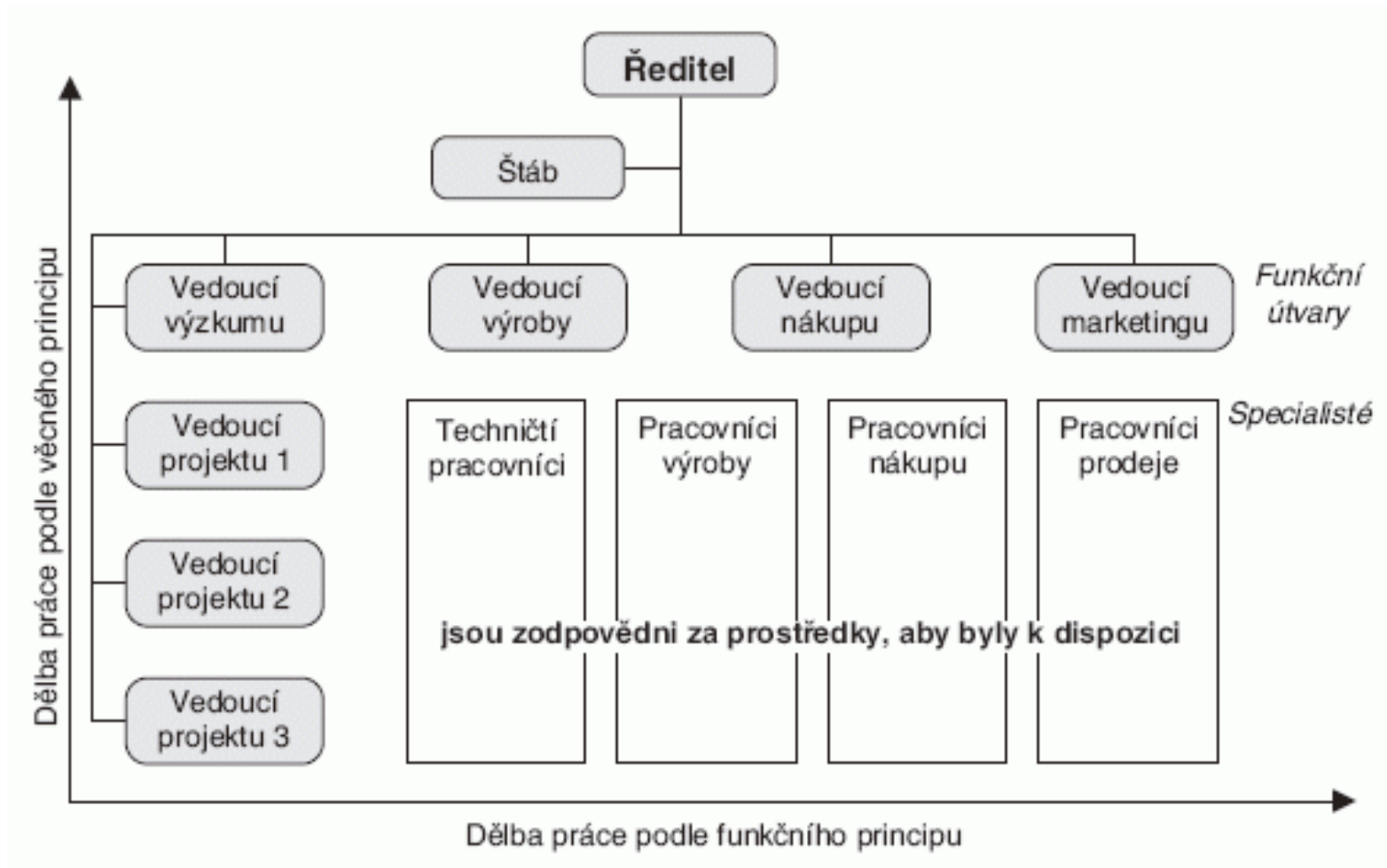
rozpuštění skupiny po
ukončení projektu

nutná znalost řízení
projektů

omezený profesní růst

riziko plýtvání lidskými
zdroji

Maticová struktura

Maticová struktura

kombinace liniově-štábní a projektové struktury

efektivnější sdílení zdrojů
vhodné pro opakující se projekty
vhodné pro výzkum, inovace

dvojitá podřízenost
konflikty ve zdrojích
vysoké nároky na komunikaci
dlouhé řešení konfliktů
vysoké nároky na znalost projektového managementu